

Голові
разової спеціалізованої вченої ради
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
доктору історичних наук, професору,
заслуженому працівнику освіти України
БОРОДІНУ Є.І.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, доцента Ахмедової Олени Олегівни на дисертацію Філатова Владислава Валерійовича «Діджиталізація як інструмент удосконалення взаємодії публічної влади і громадськості», подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами.

Дисертаційне дослідження В.В. Філатова спрямоване на вирішення фундаментального науково-практичного завдання, що полягає в осмисленні діджиталізації не просто як технологічного тренду, а як потужного інструменту якісної трансформації суспільних відносин у системі «влада-громада». Актуальність роботи є беззаперечною та багатовимірною. В умовах євроінтеграційного курсу України, а також безпрецедентних викликів, пов'язаних із воєнним станом та потребами повоєнної відбудови, розбудова ефективних, прозорих та людиноцентричних механізмів публічного управління набуває стратегічного значення.

Автор справедливо наголошує, що цифрові технології створюють унікальні можливості для подолання традиційних бюрократичних бар'єрів, підвищення рівня залученості громадян до процесів прийняття рішень та зміцнення суспільної довіри до державних інституцій. Успішний досвід проєкту «Дія» та інших цифрових ініціатив доводить значний потенціал України у цій сфері, однак водночас висвітлює потребу в глибокому науковому аналізі правових, організаційних та соціальних аспектів такої трансформації. Дисертація В.В. Філатова спрямована саме на заповнення цієї ніші, пропонуючи комплексний підхід до вивчення цифрових інструментів як основи для побудови нової моделі демократичної взаємодії.

Робота виконана у межах науково-дослідної теми НТУ «Дніпровська політехніка», що виконувалася кафедрою державного управління і місцевого

самоврядування «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні» (ДР 0122U002375), що підтверджує її відповідність пріоритетним напрямам наукових досліджень у галузі публічного управління.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота В.В. Філатова є завершеним науковим дослідженням, що характеризується високим рівнем обґрунтованості та достовірності отриманих результатів. Це забезпечено логічною структурою роботи, коректним застосуванням комплексної методології, що поєднує загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, а також глибоким опрацюванням широкої джерельної бази за досліджуваною тематикою.

Теоретичні положення дисертації ґрунтуються на системному аналізі праць вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-правових актів та міжнародних стандартів у сфері електронного врядування та цифрової демократії. Автор не обмежується констатацією фактів, а пропонує власні концептуальні розробки, зокрема модель цифрової демократичної взаємодії, яка є логічним результатом синтезу теоретичних напрацювань та аналізу практичного досвіду.

Практична цінність та достовірність рекомендацій підтверджується довідками про впровадження результатів дослідження у діяльність органів державної влади, громадських організацій, професійних об'єднань. Це свідчить про те, що запропоновані автором підходи є не лише теоретично виваженими, а й затребуваними практикою. Загалом, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, є аргументованими, логічно випливають із завдань дослідження, а їхня вірогідність не викликає сумнівів.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розробці та обґрунтуванні комплексу наукових положень, підходів та моделей, що забезпечують методологічну основу для формування інноваційних засад взаємодії публічної влади та громадськості на основі діджиталізації. Основні результати, що становлять наукову новизну, полягають у тому, що в дисертаційній роботі:

у перше:

проведено комплексне дослідження цифрових інструментів і практик оптимізації взаємодії публічної влади і громадськості; визначено, що ключову роль у підвищенні ефективності комунікацій відіграють масштабовані електронні платформи (портали електронної демократії, цифрові офіси підтримки громадян, онлайн-кабінети); виокремлено інноваційні форми організації електронного зворотного зв'язку та деталізовано механізми збору та аналізу громадської думки з використанням аналітичних дашбордів та інструментів big data.

удосконалено:

– науковий підхід до формування ефективної взаємодії публічної влади і громадськості шляхом розробки моделі цифрової демократичної взаємодії («Digital Democratic Interaction Model» – DDIM), що ґрунтується на

єдності чотирьох сфер: електронної участі, цифрової прозорості, дистанційної підзвітності та інклюзивного доступу ;

- понятійно-категоріальний апарат концепту цифрової взаємодії, зокрема такі поняття, як «цифрова участь», «електронна відкритість», «цифрова інклюзія», «публічна цифрова підзвітність», та введено нові визначення, такі як «екосистема електронної участі» та «цифровий суспільний моніторинг» ;

- методологію дослідження зарубіжного й національного досвіду цифрової трансформації взаємодії влади з громадянами завдяки комплексному аналізу технологій електронного урядування, практик відкритих даних, SMART-сервісів та краудсорсингових платформ; виокремлено ключові ризики, такі як цифровий розрив, низький рівень цифрової довіри та кіберзагрози.

набули подальшого розвитку:

- наукові підходи до структурно-функціонального аналізу цифрових механізмів комунікації між владою і суспільством у контексті децентралізації; визначено стратегічні напрями цифрової трансформації, серед яких удосконалення нормативно-правового забезпечення та впровадження інтегрованих платформ електронної участі ;

- наукові підходи до модернізації державного управління в умовах діджиталізації, для чого було розширено зміст і практичне значення ризик-орієнтованої та проактивної цифрової моделі управління інформаційними потоками та забезпечення взаємодії з громадянами.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Основні наукові положення, висновки та результати дисертаційного дослідження В.В. Філатова знайшли повне відображення в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 7 наукових праць, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 3 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Зміст опублікованих праць відповідає основним положенням дисертації, а їх кількість та якість повністю задовольняють вимоги МОН України до робіт, що подаються на здобуття ступеня доктора філософії.

5. Практичне значення і впровадження результатів дисертаційного дослідження

Результати дисертаційної роботи В.В. Філатова мають виражене практичне значення і можуть суттєво вплинути на розвиток публічного управління в Україні. Розроблені автором теоретичні положення, висновки та рекомендації можуть бути застосовані органами державної влади, місцевого самоврядування та різними державними установами для вдосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення їхньої взаємодії з громадськістю. Це, у свою чергу, сприятиме підвищенню якості та доступності публічних послуг, що є особливо важливим в умовах сучасних викликів, зокрема під час війни та в процесі відновлення країни.

Запропонована модель цифрової демократичної взаємодії може стати основою для розробки та реалізації державних і місцевих стратегій цифрової

трансформації. Вона передбачає інтеграцію новітніх технологій та інновацій у публічне управління, що дозволить налаштувати зворотній зв'язок між урядом і громадянами та значно покращити їхню взаємодію. Ця модель не лише відповідає вимогам часу, але й створює умови для активної участі громадян у процесах ухвалення рішень.

Практична цінність роботи підтверджується довідками про впровадження результатів дослідження у діяльність Херсонської обласної військової адміністрації, де були реалізовані деякі з рекомендованих механізмів цифрового врядування. Крім того, результати роботи були успішно впроваджені й в діяльність Громадської організації ГНО «Фундація публічно-правових ініціатив», що підтверджує життєздатність і затребуваність розроблених підходів у реальному секторі.

Таке впровадження демонструє не лише теоретичне значення наукових висновків, але і їхню безпосередню практичну реалізацію, що відкриває нові можливості для вдосконалення публічних послуг в Україні. В умовах активних реформ та постійних викликів, які стоять перед державними інститутами, результати дисертації можуть виступити важливим ресурсом для формування ефективних стратегій, спрямованих на забезпечення якісних публічних послуг у країні.

6. Академічна доброчесність.

При написанні дисертації В.В.Філатовим дотримано принципи академічної доброчесності. Свідченням цього є наявність посилань на джерела інформації, надання достовірної інформації про використані методики та результати проведеного дослідження, а також дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права.

Під час вивчення матеріалів дисертації та аналізу наукових публікацій не було виявлено ознак порушення академічної доброчесності, а саме: академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації результатів дослідження. Дисертаційна робота В.Філатова є самостійною та оригінальною працею, яка не містить ознак порушення академічної доброчесності.

6. Дискусійні положення та зауваження до змісту та оформлення дисертації

Високо оцінюючи дисертаційну роботу В.В. Філатова, варто виокремити низку положень, які мають дискусійний характер і можуть стати предметом подальшої наукової полеміки, що лише підкреслює глибину та новаторство дослідження.

1. У роботі обґрунтовано вводиться поняття «екосистема електронної участі». Це вдалий термін для галузі публічного управління, що відображає складність та взаємопов'язаність цифрових інструментів. Водночас, як тема для дискусії, було б цікаво детальніше розглянути питання інтероперабельності в межах такої екосистеми. Наприклад, як забезпечити ефективну взаємодію між локальними платформами громад (місцеві петиції, громадські бюджети) та загальнодержавними сервісами на зразок порталу «Дія», щоб уникнути фрагментації та дублювання даних?

2. У дисертації автор слушно акцентує увагу на важливості аналізу громадської думки за допомогою інструментів big data. Це, безумовно, перспективний напрям, особливо в умовах правового режиму воєнного стану. Проте, як зауваження – у роботі при характеристиці цих інструментів (підрозділи 1.3, 2.2) варто було приділити більше уваги потенційним ризикам т.з. «ехо-камер» (ефект, що утворюється під час обговорення новин та посиляється на ситуації, коли переконання посилюються або підсилюються спілкуванням і повторенням всередині закритої системи та ізолюються від спростування) та інформаційних «бульбашок». Адже важливо вирішити базову комунікативну проблему – як при аналізі даних із соціальних мереж та інших цифрових джерел відрізнити справжній суспільний запит від штучно посиленних чи маніпулятивних трендів.

3. Очевидно, що запропонована у розділі 3 модель DDIM включає такий важливий компонент, як «інклюзивний доступ». Це є сильною стороною самої моделі, і очевидно, що автор науково правильно обрав методологію дослідження. Разом з тим, дисертація виграла б від більш детального розгляду механізмів «цифрового посередництва» для тих громадян, які не можуть або не хочуть користуватися цифровими сервісами самостійно. Адже неповною мірою зрозуміло, якою, на думку автора, є роль ЦНАПів, бібліотек чи соціальних працівників у забезпеченні такого посередництва.

4. У 2 розділі дисертації аналізується зарубіжний досвід цифрової трансформації як важливий складник формування авторської наукової позиції. Позитивно оцінюючи цей аналіз, хотілося б запропонувати для подальших роздумів питання «цифрової субсидіарності». А також варто було у дисертації визначити і класифікувати ризики залежності від іноземних технологічних платформ та програмного забезпечення при розбудові національної цифрової інфраструктури, і також вказати, які стратегії можуть допомогти їх мінімізувати.

Разом з тим, висловлені зауваження не применшують загальної високої оцінки роботи, а лише окреслюють перспективні напрями для подальших наукових розвідок.

7. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Владислава Валерійовича Філатова на тему «Діджиталізація як інструмент удосконалення взаємодії публічної влади і громадськості» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке містить вирішення важливого наукового завдання у галузі публічного управління та адміністрування.

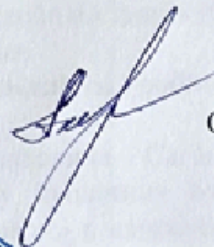
Актуальність теми, наукова новизна, теоретичне та практичне значення отриманих результатів дисертації, ступінь їх обґрунтованості, а також повнота викладу в опублікованих працях дозволяють стверджувати, що дисертація Владислава Валерійовича Філатова на тему «Діджиталізація як

інструмент удосконалення взаємодії публічної влади і громадськості» повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Здобувач продемонстрував високий рівень теоретичної підготовки, здатність до самостійної науково-дослідної роботи та формулювання обґрунтованих висновків. Враховуючи вищевикладене, вважаю, що автор дисертації, Філатов Владислав Валерійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент

доктор наук з державного управління, доцент
доцент кафедри туризму та
готельно-ресторанного бізнесу
Київського національного університету
технологій та дизайну

О.О. Ахмедова

Затверджую
Зав. кафедрою
О.О. Ахмедова